

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

§. I. De Rescriptis conditionatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

VI. Extrà Diocësim ultrà duas Diatas Reum trahens meminisse debet Constitutionis id prohibentis. *C. 26. Eod. Tit.*

VII. In Rescripto ad Beneficium, exprimendum illud, quod Impetrans jam possidet. *C. 26. 27. 42. Eod. Tit.*

VIII. In Rescripto Beneficii Restitutorio exprimenda est causa, ob quam Impetrans amotus fuit. *C. 26. Eod. Tit.*

IX. In Rescripto ad Beneficium obtinendum, Impetrans meminisse debet Primi, vi cuius Beneficium vel Pensionem obtinuit. *C. 31. Eod. Tit.*

X. Irregularis suæ irregularitatis meminisse debet in Rescripto, quo Beneficium impetrat. *C. 2. de Fil. Presb.*

XI. In Rescripto, quo quis à Beneficio amoveri præcipitur ob impedimentum Canonicum, à quo dispensatus fuerat, habenda est mentio Dispensationis antea sibi concessæ. *C. 9. Eod. Tit.*

XII. In Rescripto, ad Beneficium obtinendum, Impetrans exprimere debet, se Clericum esse. *C. 16. de Transact.*

XIII. In Rescripto, cujus impetrationi obest Excommunicatio, de istâ mentio facienda est; secus, si non obstit. *C. ult. de Except.*

XIV. Cùm vi Primi Rescripti processum est, ac res, de quâ agitur, tangit Privilegia à Sede Apostolicâ concessa, Secundum Rescriptum circa eandem rem impetratum de utroque hoc puncto meminisse oportet. *C. 30. de Sent. & Re Jud.*

XV. Contrarium Statuto jurato & à Papâ confirmato Rescriptum de illo mentionem facere debet. *C. 19. de Rescript.*

XVI. In Rescripto, quo Petro Prioratus seu Temporalis Administratio confirmatur, exprimendum, Petrum esse Regularem. *C. 5. 6. de Confirm. util. &c.*

XVII. Rescriptum à Censurâ absolvens facti seriem, propter quod illa lata est, continere debet. *C. 5. de Cohab. Cler.*

XVIII. Quando Rescriptum Concilio Generali adversatur, illius meminisse debet. *C. 3. de Capell. Monach. Exceptio habetur. C. 1. de Const. in IV.*

REGULA X.

Expressionis defectus suppletur per Clausulam faciendæ expressioni respondentem. *C. 21. de Præb. in IV.*

REGULA XI.

Clausula motu proprio eundem defectum supplet, nisi agatur de damno tertii. *C. 23. de Præb. in VI.*

SECTIO V.

DE ANNULANDIS RESCRIPTIS.

REGULA.

Non alia in Canone leguntur circa Rescripta annullanda, quàm ista.

Quidquid fit ex Rescripto irritando quale est subreptitium, quoad Lites irritandum est. *C. 22. de Rescript. C. 5. de Vicario.*

SECTIO VI.

DE RESCRIPTIS, QUORUM DUBIUS EST VALOR.

REGULA.

In dubio, an Posterior Rescriptum Prius revocet, utriusque Iudices simul cognoscere debent, si alii alii deferre noluerint; quòd si concordate nequiverint; Arbitri à Partibus electi concertationem sopire debent.

C. 14. de Rescript.

SECTIO VII.

DE RESCRIPTORUM, QUIBUS INEST AMBIGUITAS, INTERPRETATIONE.

REGULA.

Non alia leguntur in Canone circa Rescriptorum ambiguoarum interpretationem, quàm ista.

I. Rescripta ambigua ex Rescribentis intentione interpretanda sunt. *C. 41. de Appell.*

II. Quando obtinetur Rescriptum contra Petrum & Quosdam alios, hæc Clausula, *Quidam alii*, non extenditur ad Plures, quàm ad Quatuor, quorum Nomina in primâ Citatione sunt exprimenda, ne varietati detur locus. *C. 2. de Rescript. in VI.*

III. Si plures in eodem negotio committantur cum hæc Clausula *si non omnes simul potuerint, qui poterunt procedant*, hoc de impotentia tam facti, quàm Juris, intelligendum est. *C. 13. de Rescript.*

IV. Si verò aliquis interesse noluerit, alii procedere non possunt, nisi prædictæ Clausulæ additum fuerit, *aut noluerint. ibid.*

V. Rescriptum ex Jure Communi est interpretandum quoad ea, in quibus ipsi expressè non derogat. *C. 18. Eod. Tit.*

VI. Clausula, *si ita est*, ad omnia, quæ præcedunt, extenditur. *C. 25. Eod. Tit.*

VII. Clausula, *si Idoneus*, non imponit onus probandi se idoneum, Rescriptum accipienti. *C. ult. De Præsumpt.*

VIII. In Rescripto, quo in aliquâ Ecclesiâ de Beneficio aliquis provideri jubetur, nomine Beneficii simplex Beneficium, non illius Ecclesiæ Rectoria seu Dignitas intelligitur. *C. ult. De Præb.*

IX. Rescriptum Gratiam ambitionem concedens strictè est interpretandum: Talis autem censetur, quâ Prælato permittitur, ut Beneficia, quæ tempore Promotionis habet, retineat. *C. 5. de Rescript. in VI.*

X. Quando pluribus articulis connexis in unâ Commissionem positus, in uno tantum contingit, Appellatio nem expressè vetari, ea quoque circa alios censetur interdita, quocumque Rescripti loco Clausula inseratur; *C. 41. de Appell.* Sed, si de pluribus negotiis, quæ se minime contingunt, in Rescripto agatur, ad illud negotium restringenda est Clausula, quod præmissum est. *C. 71. Eod. Tit.*

XI. Præcedentia per Subsequentia, & è contrâ, sunt explicanda, cujus ratio est, quia Rescripti principium sæpe refertur ad medium & ad finem; medium verò ad principium & ad finem. *C. 41. cit.*

XII. In re gratiosa Abbates sub Monachis comprehenduntur. *C. 46. de Sim.*

SECTIO VIII.

DE ALIIS RESCRIPTORUM DIVISIONIBUS.

Quæ de Rescriptis dicenda supersunt, paucis Titulis comprehendimus; quia, quæ Rescripta conditionata & disjunctiva respiciunt, uno verbo expediuntur: quæ verò Rescripta tum Gratia tum Justitia spectant tribus Regulis finiuntur: postremò, quæ ad Rescriptorum executionem pertinent, pluribus quidem Regulis, sed brevissimis & facillimis continentur. Eadem de causâ possemus etiam, nullâ adhibita subdivisione, singula hæc explicare, verum, ne ulla sit hoc in Tractatu confusionis umbra; Sectionem hanc Octavam in Sex §§. pro rerum tractandarum numero subdividemus;

§. I.

De Rescriptis Conditionatis.

REGULA I.

Rescriptum conditionatum non valet, nisi adimpleatur conditio.

C. 13. De Rescript. in VI. Clem. unic. de Conces. Præb. REGULA

REGULA II.

Hinc si Quis sub futura conditione Beneficium impetret, alius verò purè ante conditionis hujus eventum, posterior priori præfertur.

C. 13. *De Rescript. in VI.*

§. II.

De Rescriptis Disjunctivis.

REGULA.

In Rescripto Disjunctivo (*quale, quo præcipitur aliquid fieri, si hoc, vel illud ita se habeat*) sufficit, quòd una pars sit vera.

C. 4. *De Rescriptis.*

§. III.

De Rescriptis Obreptitiis, Subreptitiisve.

Notandum, per Rescriptum Obreptitium intelligi, illud, in quo tacetur veritas exprimenda; per Subreptitium verò, intelligi illud, in quo suggeritur falsitas: Notandum iterum, Rescriptum Obreptitium dici posse Subreptitium, quia furtivè Concedenti, qui si sciret quòd tacetur, Rescriptum denegaret. His notatis hæ traduntur Regula.

REGULA I.

Fundamentum notatæ distinctionis inter Rescripta Obreptitia, Subreptitiave in Canone reperitur: ipsa verò distinctio nequaquam, imò contrarium quid in eo habetur.

I. Pars patet ex C. 20. *De Rescript. & ex C. 7. De Fide Instrum.*

II. Credenda, donec citetur aliquis Canon, in quo talis distinctio exprimatur.

III. Pars est in *Cap. 22. de Rescript. & in C. 21. 23. de Præb. C. 41. de Excom.* Vocant Surreptitia Rescripta, in quibus veritas exprimenda tacetur.

REGULA II.

Obreptio vel Surreptio non eundem habent effectum, in quovis Rescripto.

Inferitur ex C. 8. & 22. *de Rescript.* quæ docent, Rescriptum Justitiæ Obreptione, vel Surreptione fieri annullationi obnoxium: Rescriptum verò Gratiæ, eadem Obreptione, vel Surreptione fieri nullum.

REGULA III.

Triplex est Clausula, quæ impedit, ne Obreptio, Surreptione noceat, Motu proprio, Nonobstante, Ex certâ scientiâ.

De Primâ fit mentio in C. 23. *de Præb. in VI.* de secundâ in C. 21. *ibid.*

§. IV.

De Rescriptis proprio Motu datis.

REGULA I.

Ut sunt Rescripta, quæ ad Impetrantium petitionem vel aliorum dantur, ita sunt, quæ ex merâ Concedentis benignitate procedunt & Rescripta de Motu proprio dicuntur.

C. 23. *de Præb. in VI.*

REGULA II.

Nullum Rescriptum proprio Motu datum reputandum est, nisi id in eo exprimatur. *ibid.*

REGULA III.

Clausulæ, proprio Motu, non alia vis, quàm ut impediatur, ne Rescriptum Obreptitium Surreptitiumve censeatur, & ut denotet Papam immediatam jurisdictionem prætere in eos, quibus illa diriguntur.

Id operatur citata Clausula, aliud autem operari ex nullo juris Textu colligere fas est.

§. V.

De Rescriptorum stylo.

REGULA.

Non alia in Canone habentur ad Rescriptorum styllum pertinentia, quàm ista.

I. Episcopi, Archiepiscopi, alique Superiores vocantur à Papâ Fratres; non Filii: ceteri verò vocantur Filii.

II. Papa scribens singulis Personis plurali locutione non utitur.

§. VI.

Comprehendens ceteras Rescriptorum Divisiones.

REGULA I.

Rescripta alia sunt Excitatoria, alia Restitutoria, alia Attributionaria.

Excitatoria sunt, quibus Ordinarius ad ea faciendâ excitatur, quæ ex Officio facere potest & debet: *Restitutoria* sunt, quibus Ordinario præcipitur, ut quæ aliàs poterat, ut Ordinarius, nunc tamquàm Sedis Apostolicæ Delegatus faciat; *Attributionaria* sunt, quibus Ordinario, quæ ut Ordinarius non potest, nec aliàs potuit, committuntur.

REGULA II.

Primi & Secundi generis Rescripta à Rescriptis Tertii generis in eo differunt, quòd quæ vi illorum fiunt, autoritate *Ordinariâ* fiunt, ideòque in eis Appellatio immediata ad Prælatum proximè Superiorem devolvitur. Quæ verò in istorum executionem fiunt, autoritate *Delegatâ* fiunt, ideòque ad Committentem Appellatio devolvitur.

Prior Regulæ Pars expressè habetur in C. 12. *de Off. Ord.* quoad Rescripta Excitatoria: Quoad alia verò, ex pluribus Concilii Tridentini locis præfata autoritas Delegata colligitur, cum doceant Ordinarium, post factam ab eodem Concilio restitutionem, tamquàm Delegatum agere debere in iis, quæ aliàs ut Ordinarius faciebat. Inferitur etiam ex *Eod. Cap. 12.* restitutione enim, quæ aliena erat jurisdictione ejus propria sit, cui restituitur. Hoc fufius explicatur in *Tractatu de Jurisdic. Ecclesiasticâ* in II. Tomo, inferendo.

SECTIO IX.

De iis, que RESCRIPTIS JUSTITIÆ sunt peculiaribus.

REGULA I.

Quidquid ratione Materiæ convenit Rescripto Justitiæ, id sibi peculiare habet. Hinc quæcumque huic Rescripto conveniunt ex eo, quòd Forum Contentiosum respiciat, sibi peculiaribus sunt.

REGULA II.

Non alia habentur in Canone Rescriptis Justitiæ peculiaribus, quàm ista.

I. Non diriguntur nisi Dignitatem vel Personatum Habentibus aut Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, nec executioni mandantur nisi in Civitatibus vel Locis Insignibus. C. 11. *de Rescript. in VI.*

II. Si quis Duplici Rescripto delegetur ad eandem Causam, *Generali*, quo Causa non exprimitur, sed tali modo